

8-9

ORDFÖRANDE TENNE
Om dagens utmaningar
och möjligheter.

11-12

OLIKA TILLÄMPNING
Tobakstillsynen
mörklägger Göteborg.

15

KPI-SMOCKAN
Dramatiska
hyreshöjningar
står för dörren.

ICA NÄRA ÅKANTEN OCH PROJEKT ÖVERKLAGA:

Visade verkligheten för blivande statsministern

LÄS MER PÅ SIDORNA **4-5**

Nya tider...

...är det vi går emot. Inflation och höga energipriser på en nivå som få kunde föreställa sig för några år sedan.

När det kommer till energifrågor tror jag att det klokaste vore att återgå till sextio- och sjuttioalets energipolitik som var långsiktig och där de som faktiskt förstod vad de höll på med, civilingenjörerna, fick vara de som bestämde.

Kortsiktig politisk ideologi lämpar sig illa för områden med långa omloppstider som infrastruktur, energi och fastigheter. När du läser detta kan vi ha en ny regering på plats och vi får se hur de kommer att närma sig de områden som behöver fokus och läsningar.

Under våren drev Livsmedels-handlarna Projekt Överklaga med stor framgång och fick en rad artiklar i både branschpress och i Dagens industri, samt ett flertal möten med riksdagspolitikerna i Justitieutskottet. Gensvaret på våra förslag om en tydligare styrning och uppföljning av polisens arbete fick bra respons.

Det borde vara populärt då rätt mätetal och uppföljning är effektivt och inte kostar särskilt mycket pengar. Dessutom kan man börja omgående, det behövs inga utredningar eller rekryteringsprocesser.

Men, nu är demokratiska processer som de är och det är inte bara partier som byter plats utan även människor. I vårt fall är det så att fem av åtta partier i riksdagen nu kommer att ha andra personer som vi behöver prata med än vad de hade innan valet.

För Livsmedelshandlarnas del innebär det att vi nu kommer att behöva starta om delar av det arbete vi gjorde första halvåret, bygga nya relationer och sedan utbilda dem i hur verkligheten ser ut för er som driver butik. Men vår ambition är att vi kommer att ha med våra frågor in i det regleringsbrev (som är det dokument som säger hur och med vad en myndighet ska arbeta med det kommande året) som kommer att överlämnas till polisen i december.

I övrigt vill jag hälsa alla er som blivit nya medlemmar den senaste tiden, välkomna. Mycket roligt att vi nu växer med över tjugo nya medlemsbutiker sedan augusti. Jättekul.

Sprid gärna till era kollegor att ni är medlemmar och uppmuntra dem att höra av sig och få hjälp med att spara pengar i sin avfallshantering genom den tjänst som vi har inom ramen för medlemsavgiften.

På återseende.

*Pär Bygdeson, vd och vaktmästare
Livsmedelshandlarna*

I DETTA NUMMER:

4-7

PROJEKT ÖVERKLAGA
Strålkastarna riktades mot
bristfälliga utredningar.

8-10

NYA I STYRELSEN
Utmaningar blir till
möjligheter.

12-13

NITISK KONTROLL
Petigare tobakskontroller
i Göteborg med omnejd.

14

FRIBELOPPET TILLBAKA
Studenter tvingas åter
tacka nej till extrajobb.

15

DRAMATISKA HÖJNINGAR

I takt med de ökande priserna väntas
butikernas hyror stiga kraftigt framöver.

Tidningen Livsviktigt ges ut av:

livsmedels
HANDLARNÄ

som är en oberoende branschorganisation
för handlarare inom dagligvaruhandeln.
Livsviktigt kostar 800 kronor per år och
ingår i serviceavgiften.

Ansvarig utgivare och vd: Pär Bygdeson

Redaktör: Martin Rosengren

martin@martinrosengren.se

Reporter/stf redaktör: Susan Berzelius

Produktion: Ellens Grafisk form & Produktion

Annonsering: info@ellens.se

Tryck: Graf&Bild Svanenmärkt 3041 0974

Adress: Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm

Telefon: 08-20 24 50

E-post: info@livsmedelshandlarna.se

Twitter: [@handlare](https://twitter.com/handlare)
livsmedelshandlarna.se

PÄRS MINUT

Varje fredag,
kl. 15.00!

▲ KRISTOFER SWENSON, har varit handlare i Karlstad i drygt två år. Men han har jobbat hela sitt liv inom Ica.

NY MEDLEM:

Karlstadhandlare invigde butiken under pandemin

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Ica Supermarket Fanfaren i Karlstad invigdes den 13 mars 2020 – precis när pandemin bröt ut. "Vi vet knappt vad normal försäljning är" säger handlare Kristofer Swenson, nybliven medlem i Livsmedelshandlarna.

Ica Supermarket Fanfaren ligger i ett tämligen nytt område i Karlstad omgiven av kontor och skolor. Området är fortfarande under uppbyggnad och butiken befinner sig enligt Kristofer Swenson ännu i en tillväxtfas. Under två av de 2,5

åren som gått sedan invigningen var det dessutom pandemi.

– Vi vet knappt vad "normal" försäljning är. När online-handeln var som störst utgjorde den 21 procent av vår försäljning. Nu ligger den på 5–6 procent.

Kristofer Swenson och hans butikslag arbetar för att butiken ska bli prisvärd "men ändå erbjuda ett brett sortiment med fokus på färskvaror". – Konkurrenten här är brutal och kundströmmarna förändras ständigt.

Kristofer Swenson har under hela sin yrkeskarriär varvat jobb i butik med anställningar som tjänsteman på Ica centralt. I och med flytten till Karlstad kom han tillbaka till sina rötter.

Att bli medlem i Livsmedelshandlarna ser han som en självklarhet. – Det behövs verkligen en organisation som driver branschfrågorna för oss handlare oavsett vilken aktör vi representerar, som kommunicerar våra intressen och hjärtefrågor med beslutsfattarna. ■

Långsiktiga placeringar

Livsmedelshandlarna har organiserat styrelsens arbete i en rad olika utskottsgrupper för olika sakfrågor. Här följer en kort lägesrapport från Placeringsrådet genom Andreas Norlin, Hemköp Gnesta.

Placeringsrådet förvaltar en del av Livsmedelshandlarnas medel som är avsatta för placeringar för att trygga verksamheten på lång sikt. Mårten Tenne och Samir Cherif, ordförande respektive vice ordförande i Livsmedelshandlarna, ansvarar för placeringarna tillsammans med Andreas.

– Målet är att göra stabila placeringar med begriplig risk, det är medlemmarnas pengar som vi hanterar så vi måste jobba med försiktighet.

Under mer än tio års tid har man placerat i fonder, aktier och räntor. – Arbetet är så klart lättare när börsen går upp, men det är vid nedgångar det syns tydligast om vi har varit framgångsrika, vi ska inte ha så stora svängningar. Under årets nedgång har en del av fondmedlen automatiskt övergått till räntebärande positioner.

En del av portföljen placeras i aktier i dagligvaruföretag och leverantörer till dagligvaruhandeln.

– Det passar oss bra i och med att vi kan branschen, bolagen är inte så konjunkturkänsliga och vi ser en poäng med att vi återinvesterar i vår egen bransch, det känns bra.

En liten del placeras inom gröna hållbarhetsbolag.

– Därigenom klimatkompenserar vi de resor som vi gör inom Livsmedelshandlarna.

– Strategin har varit och är framgångsrik, vi har väldigt fin tillväxt från placeringarna, avslutar Andreas Norlin. ■

ANDREAS NORLIN, Hemköp Gnesta.

Ica Supermarket Fanfaren, Karlstad

Handlare: Kristofer Swenson.
Omsättning: 75 miljoner kronor netto.
Totalyta: 1 700 kvadratmeter varav 1 200 kvadratmeter säljyta.
Antal medarbetare: 23.
Öppettider: 7–22 alla dagar.

PROJEKT ÖVERKLAGA

Handlaren: "Vi satte ljuset på verkligheten"

TEXT OCH FOTO: AGNETA RENMARK

Ica-handlare Joakim Larsson i Alingsås har länge riktat skarp kritik mot polisens bristfälliga hantering av anmälningar av stölder. Sveriges, av allt att döma, blivande statsminister är en av dem som tagit del av den sorgliga statistiken i butiken.

"Så kan vi inte ha det!"

Det var moderatledaren Ulf Kristerssons budskap när han i somras besökte Ica Nära Åkanten i Alingsås under sin valturné och fick ta del av de polisiära bristerna och slarvet som är en del av butikens vardag.

Av de 150 anmälningar som handlaren Joakim Larsson gjort under det senaste året är det bara en handfull som lett till fällande dom. Totalt stjäls det varor för runt 400 000 kronor per år i en butik som omsätter 30 miljoner kronor.

– Tiden efter att Ulf var här har problemet accelererat till ytterligare en nivå. För tillfället har jag slutat att anmäla eftersom det ändå inte gör någon skillnad. Det tar för mycket kraft. Jag plockar hellre upp bananer eftersom det är ett betydligt mer meningsfullt sätt att använda min tid, säger han.

◀ **BUDSKAPET GICK FRAM.** Joakim Larsson har nu slutat anmäla, men Projekt Överklaga satte ändå ljuset på verkligheten i Nära-butiken. "Ulf Kristersson var intresserad och jag tyckte att jag fick fram det jag ville förmedla".

Ulf Kristersson var under sitt besök tydlig med att alla brott ska utredas och att det behövs minst 30 000 fler poliser. Men enligt Joakim Larsson saknas det framför allt en systematik för att hantera alla anmälningar på ett rättssäkert sätt.

– I de här fallen handlar det inte om mer resurser utan om bristande rutiner i hur man arbetar. Det händer ingenting, anmälningarna läggs på hög och förundersökningarna läggs ned. Allt jag vill ha är ett kvitto men jag får liksom ingen återkoppling.

Ica Nära Åkanten är en av de butiker som deltagit i Livsmedelshandlarnas Projekt Överklaga. Joakim Larsson tycker att projektet har fyllt sin funktion eftersom det har satt ljuset på hur verkligheten ser ut.

– Men här i Alingsås har varken politikerna eller polismyndigheten kunnat göra någon skillnad. Tvärtom så är det jag som blivit ifrågasatt för att jag är jobbig som gör så många anmälningar.

Han talar frustrerat om "samhällskontraktet", där han ska sälja smör, mjölk och bröd men inte behöva befatta sig med brott.

– Vi vet dessutom att stöld i butik ofta är en inkörsport för ungdomar att sedan begå allt grövre brott.

Joakim Larsson är även orolig för sina medarbetare.

– En del av dem som kommer in i butiken och stjäl är påverkade av droger och uppträder hotfullt. Jag har ung personal i butiken och undrar om detta är vad vi inom dagligvaruhandeln vill visa dem som precis tagit klivet ut i arbetslivet? Och vem kommer att vilja jobba i en så här otrygg bransch i framtiden?

Nu när det mesta talar för att Ulf Kristersson blir Sveriges nya statsminister känner han sig ändå "försiktigt positiv" till framtiden.

– Det kommer att bli ett ökat fokus på brott och hårdare straff men det kommer nog att ta minst ett år innan vi handlare ser någon som helst skillnad. ■

PÄR BYGDESON:

”Det gick inte alls som vi hoppades, men bra ändå”

TEXT OCH FOTO: MARTIN ROSENGREN

LÅGT HÄNGANDE FRUKTER. ”Våra förslag borde vara attraktiva eftersom de inte kostar så mycket, de behöver inget särskilt budgetutrymme eftersom det handlar mer om ledning och styrning”, säger Pär Bygdeson.

Handlarna gick in i projektet med ansatsen att om vi gör allt rätt, så blir det bättre.

– Det blev i många avseenden sämre, säger Livsmedelshandlarnas vd Pär Bygdeson.

Trots att butikerna anmälde med högsta tänkbara kvalitet gick inte fler ärenden till åtal.

– Det blev ju inte alls som vi tänkte oss. Relationen till polisen blev också sämre på många håll, de tyckte att vi var jobbiga. Besvikelsen bland medverkande handlare var stundtals ganska stor, men de gjorde ett jättebra pionjärjobb med att belysa något som ingen annan tittat på tidigare, säger Pär Bygdeson.

Den nya regeringen har en viktig uppgift när det gäller att styra upp polisen, enligt Pär Bygdeson.

– Våra förslag är lågt hängande frukter eftersom de inte kostar så mycket, de behöver inget särskilt budgetutrymme eftersom det handlar mer om ledning och styrning. Vi har visat att det inte är någon vits med fler poliser eller skärpta straff om ärendena inte går till åtal.

När projektet summeras finns det ändå mycket som är positivt, enligt Pär Bygdeson, och arbetet kommer att fortskrida.

– Vi har pratat med samtliga riksdagspartier på ett sätt som vi aldrig har gjort tidigare. Rapporten är

högst aktuell även framåt och ska spridas vidare, inte minst till de nya ledamöterna av justitieutskottet.

– Nu startar arbetet med att påverka dem att ta tag i de grundläggande frågorna som måste lösas innan det är dags för nya lagar.

– Om polisen får en ny styrning och ledning kan vi ta nästa steg. I den bästa av världar kan vi göra om hela projektet som en kontrollmätning, avslutar Pär Bygdeson. ■

LIVSMEDELSHANDLARNAS FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER TILL POLITIKERNA GÄLLANDE POLISENS STYRNING:

Se över Polismyndighetens styrning av verksamheten

Vi har i Projekt Överklaga funnit förbättringspotential i hur Polismyndigheten styr sin utredningsverksamhet. Fler anställda inom Polismyndigheten är visserligen lovvärt, men vi måste också våga ställa krav på att det arbete som utförs när ett brott anmäls sker enligt lag.

a. Ställ krav på att Polismyndigheten inför en definition av vad kvalitet är i utredningsarbetet. Ställ krav på att Polismyndigheten tar fram mätbara och relevanta nyckeltal för att kunna följa upp kvaliteten inom utredningsverksamheten.

b. Låt civilanställda få rätt att hålla förhör innan en förundersökning är inledd genom att ändra i rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen. Detta behövs för att Polismyndighetens samtliga medarbetare ska ha de förutsättningar som krävs för att kunna arbeta både effektivt och rättssäkert i myndighetens utredningsverksamhet.

(Se mer om detta i avsnittet Kvalitet i anmälningsprocessen.)

c. Renodla Polismyndighetens uppdrag och undersök vilka områden som kan skötas av andra myndigheter och företag. Detta behövs för att Polismyndigheten ska kunna fokusera bättre på sin kärnverksamhet, där utredningsverksamheten utgör en del, kopplad till myndighetens uppdrag och mål.

d. Se över Polismyndighetens regleringsbrev. (Rapporten innehåller även förslag till punkter som skulle kunna ingå i ett uppdaterat sådant.)

e. Se till att Polismyndighetens anmälningsrutiner vid brott görs om så att de präglas av kvalitet och rättssäkerhet, på så sätt att anmälan via telefon och anmälan via nätet ger möjlighet att anmäla med samma kvalitet som via brev med posten. Bemanna alla de olika delar av Polismyndigheten som arbetar med anmälnings-

upptagningar med medarbetare som kan utredningsverksamhet.

Rapporten innehåller även förslag på åtgärder inom ett flertal andra samhällsområden, det gäller bland annat åtgärder mot gängbrottsligheten, bättre samverkan mellan myndigheter och direktutbetalningar av skadestånd från staten. ■

◀ Ladda ned rapporten i sin helhet och sprid den gärna vidare!

[MEDLEMSINFORMATION]

Håll utkik i din e-post!

Följ med oss till Argentina och Buenos Aires

När: Vecka 44 2023, med möjlighet till olika förlängningar.
Hur: Nätverka med kollegor, utbilda dig om aktuella frågor i dagligvaruhandeln, lär dig mer om mat, kundinspiration och försäljning.

Anmälan: Inbjudan kommer att komma kring årsskiftet.

livsmedels
HANDLARNNA

Nyvalde ordföranden ser möjligheter även i utmaningarna

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Stigande matpriser, skenande energikostnader och extra-prisjagande kunder. Mårten Tenne, handlare i Nyköping, har liksom kollegorna många utmaningar framför sig. "Men jag ser också möjligheter" säger han.

Martin Tenne, ordförande

Butik: Ica Maxi, Nyköping.

Familj: Fru och tre döttrar 6–16 år.

Fritid: Barnens alla aktiviteter, springa, spela golf, åka skidor, jaga.

”Organisationen har en lång tradition av dedikerat arbete för medlemmarna.”

Mycket av Ica-handlare Märten Tennes tankeverksamhet cirklar just nu kring hur han och övriga butiksledningen ska tackla utmaningar kring inflation, stigande elpriser, varubrist och en förväntad extratuff lönerörelse.

– Det är väl i princip vad som upptar allas tankar just nu. Inte bara i dagligvarubranschen då utan för alla företag, ja samhället i stort förstås.

– Inte minst för konsumenterna blir prisökningarna väldigt tydliga. Där märker vi redan ett annorlunda beteende, säger Märten Tenne, som snart firar 20 år som handlare i Nyköping och även är relativt nyvald ordförande i Livsmedelshandlarna.

– Organisationen har en lång tradition av dedikerat arbete för medlemmarna. Vi ska jobba vidare med trygghetsfrågorna och skapa ännu bättre rådgivning för medlemmarna och bli en kraft att förändra samhället.

2002 tog Märten Tenne över butiken, som tidigare var en Kvantum och som sedan 1998 drivits av hans far. Butiken har successivt byggts ut i takt med stigande försäljning.

– Butiken har haft en väldigt bra utveckling, jag är stolt över det arbete som mina medarbetare och jag har gjort. De senaste åren har förstås varit smått galna med en extrem online-handel. Men den har mattats av rejält nu efter pandemin.

Ica Maxi ligger trafikorienterat vid E4:an på Gustafsbergs handelsplats. Men Märten Tenne understryker hur nära centrum den ändå är.

– Denna nedskalade Maxi är verkligen perfekt anpassad för en mindre ort. Vi erbjuder i stort sett allt som de stora har men i mindre förpackning.

MÄRTEN TENNE är sedan i maj ny ordförande för Livsmedelshandlarna.

Butiken har såväl ett fullskaligt bageri som deli- och fiskavdelningar och butiken rustades med bland annat nya kylar och frysar strax innan pandemin bröt ut. Men nu är det som sagt mycket fokus på priser och att hålla försäljningen uppe.

– I kronor har vi inte tappat något, men det är ju bedrägliga siffror. Kunderna har färre artiklar i korgar och vagnar nu, vi ser det dagligen hur de står och väljer och väljer bort.

Hur tacklar du utmaningarna för butiken just nu?

– Det handlar om att ett högt annonstryck. Kampanjvaror, extrapriser och prisupplevelsen i stort. Om kunden tycker sig inte ha råd med ”två för 30 kronor”, så väljer vi kanske att erbjuda en för 15 i stället. Då åker åtminstone en vara ner i korgen.

– Men jag ser också möjligheter i alla utmaningar. Alla konkurrenter har samma problem. Tävlingsinstinkten vaknar i mig och jag söker nya vägar och idéer.

Som om det inte räcker med all oro kring stigande kostnader och dessutom mycket ”hål i hyllan” på grund av varubristen, så bävar Märten Tenne för den kommande lönerörelsen.

– Den kommer att bli tuff. Men självklart måste löntagarna, exempelvis mina egna anställda, kompenseras för sina ökande kostnader.

– Men den negativa spiralen – den är inte rolig att hantera. Inte för någon. ■

Ica Maxi, Nyköping

Handlare: Märten Tenne.

Omsättning: 408 miljoner kronor netto.

Totalyta: 6 600 kvadratmeter varav 3 300 kvadratmeter säljyta livs.

Antal medarbetare: 155 livs + 10 på hem och fritid.

Antal kassor: 4 traditionella och 16 självutcheckning och självskanning, förbutik.

Öppettider: 7–23 alla dagar.

Ica Nära Nya Varvet, Göteborg

Handlare: Magnus Körle.

Omsättning: 71 miljoner kronor.

Totalyta: 1 000 kvadratmeter varav 850 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 25.

Antal artiklar: 7 000

Antal kassor: 3 traditionella och 2 självbetjäning.

Öppettider: 7–22 alla dagar.

Goda grannar gör butiken till en matdestination

En bra fiskhandlare som granne är självklart för en dagligvarubutik som ligger i västra Göteborg. Men Ica Nära Nya Varvet har även en italiensk delibutik som granne och har därmed blivit en liten matdestination i den delen av staden.

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

– Vi tar alla på allvar. Såväl medarbetare som kunder. Det är en av Ica-handlare Magnus Körles förklaringar till att den butik som han tog över för tolv år sedan fyrdubblat antalet kunder, ökat snittköpen till

160 kronor och omsättningen från 14 till 71 miljoner kronor. Magnus Körle invaldes som ny styrelseledamot i Livsmedelshandlarna vid årsmötet i maj.

Ica Nära Nya Varvet i västra Göteborg och nära Långedrag är Magnus Körles fjärde Ica-butik på 35 år.

– Jag har alltid velat ha en stor Nära-butik och det har ju denna verkligen blivit.

Området Nya Varvet var en gång ett örlogsvarv, det är nära till Göta älv men också Frölunda torg och konkurrensen som finns där. Dessutom finns en Hemköp och en Coopbutik i närområdet. Framöver väntar byggandet av 200 bostäder nära butiken.

– Vi gjorde för några år sedan en stor satsning med ombyggnad av butiken inklusive byte av köldmedier.

Det har gett bra utväxling energimässigt. Nu handlar det om att på alla fronter förfina arbetet vi gör här, säger Magnus Körle.

För många göteborgare är det viktigt med ett fiskutbud. Magnus har rekryterat en bra fiskhandlare utanför butiken och dessutom lockat en italiensk delibutik att öppna i det lilla centret.

– Delibutiken konkurrerar delvis med oss men det får vara så. Vi blir tillsammans en destination som förhoppningsvis leder till ökad trafik som gynnar oss alla.

Enligt Magnus Körle vill Nya Varvetborna gärna stötta sina lokala aktörer och därför gäller det att vara på tårna hela tiden.

Det egna köket har varit igång ett par år nu och där tillagas 600 måltider i veckan. Men helst vill Magnus Körle upp i tusen portioner i veckan för att verksamheten ska kunna bemannas mer och därmed bli mindre sårbar.

På senare tid har Ica-handlaren funderat en del på hur konjunkturen och de stigande priserna ska påverka även hans butik.

– Vi har köpstarka men väldigt ekonomiskt sinnade kunder vilket ställer krav på prisvärde. De kan ju inte förutsättas acceptera vilka priser som helst. Men vi har bra kampanjer och vill framöver göra mer av våra stammiserbjudanden. ■

Magnus Körle, ny styrelseledamot i Livs- medelshandlarna

Butik: Ica Nära Nya Varvet, Göteborg.

Familj: Hustru Carina och tre söner varav två vill bli handlare.

Fritid: Båten, trädgården och att samla på glasfiskar ("men säg inte det till familjen").

Som förutspått: Det blev en rekordsommar

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Det blev en toppensommar med rekordsiffror för Ica Kvantum i Färjestaden på Öland.

– Vi slog förra årets all time high med 7–8 procent, säger Anders Eklöf, handlare.

▲ ANDERS EKLÖF, handlare på Ica Kvantum i Färjestaden, är mycket nöjd med årets sommarförsäljning.

När Livsviktigt pratade med Anders Eklöf i april var förberedelserna och planeringen för sommaren redan klara. Han var optimistisk och trodde på en rekordsommar.

– Och det uppfylldes med råge, säger Anders Eklöf.

– Vi ökade omsättningen med 7–8 procent och antalet kunder med fem procent. Detta trots att jämförelsesiffrorna från 2021 var de bästa vi någonsin haft.

Anders Eklöf berömmar alla medarbetare men kanske lite extra de 70-talet sommararbetare som hållit igång butiken nära brofästet på Öland.

– Även varuleveranserna har fungerat jättebra. Sen får jag ärligt säga att årets sommarförsäljning var på gränsen till vad vi kan klara av med de fysiska förutsättningar som finns i butiken. ■

Snabbkollen

Det finns indikationer på att köttstölderna ökar i prishöjningarnas spår. Även Bregott har seglat upp som en stöldbegärlig vara, erfar Livsmedelshandlarna.

– **Har stölderna ökat med prishöjningarna?**

Marianne Sjö, handlare,

Ica Kvantum Ale torg, Nödinge:

– I och med att det finns så många "hål i hyllorna" just nu är det svårt att veta exakt vad som är vad. Vi har haft ett par större köttstöldar på senare tid men de har varit mer ligabetonade, svårt att veta om det finns koppling till prisökningarna. För att förebygga fler köttstöldar har vi precis byggt om köttavdelningen så att personalen har bättre koll på de dyra kött detaljerna.

Johanna Sjöholm, handlare,

Ica Nära, Kristinehamn:

– Nej, jag tror inte det. Vi ser en kraftig inbromsning när det gäller köttförsäljningen på grund av priserna, svinnet ökar också på grund av inbromsningen men vi ser inte något ökat stöldsvinn. Det förvånar mig inte att det till och med stjäls Bregott på sina håll, men våra stöldar i områdesbutikerna handlar mest om skolungdomar och de brukar ju rikta in sig på andra varor.

Frederik Lutmers, handlare, Hemköp, Munkedal:

– Nej, vi ser inte det, men det kan bero på att vi jobbar med bemannad deli och har bra uppsikt över köttet hela tiden. Vi informerar ändå personalen att vara särskilt vaksamma eftersom vi har information från kedjan om att problemen är ökande. Vi har även ökat tydligheten mot kund om att uppvisa medhavd väska eller kasse, det är en ny situation där tio paket smör eller Bregott når upp till ett ganska högt varuvärde. ■

”Övernitisk tobakskontroll i Göteborg snedvrider konkurrensen”

Göteborgshandlare vittnar om en tobakstillsyn som ställer likvärdigheten på ända och snedvrider konkurrensen. ”Känslan är att det pågår ett medvetet test i Göteborg där man provar att förskjuta gränserna och övertolka lagen”, säger en Ica-handlare. Kommunen hänvisar till rena missförstånd och menar vidare att den säkerställer en likabehandling.

TEXT: MARTIN ROSENGREN | FOTO: BUTIKERNA

Tobakstillsynen mörklägger snuskylarna i Göteborg och i grannkommuner som köper in tillsynen från Göteborgs stad, det vill säga Ale, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund och Öckerö.

Livsmedelshandlarna erfar att tillsynen i Göteborg skiljer ut sig jämfört med övriga riket. Ica Kvantum Lerum har fått synpunkter på att de hade för många ansikten exponerade av storsäljarna i snuskylen, varför de nu måste fylla på dem väldigt ofta.

Ica-handlare Owe Krook är kritisk och menar att en tjänsteman från kommunen knappast kan ha behörighet att ge direktiv om varuutrymmes-

planeringen i en kyldisk med snus, i synnerhet inte när tobaken säljs manuellt från en betjänad entrébutik. – Vi ska följa lagen, självklart, men det verkar vara olika tillämpningar i olika kommuner, med konsekvens att konkurrensen snedvrider. Vi ska ta upp det här till diskussion med Lerums kommun.

Ica Kvantum Lerum har inledningsvis tolkat informationen från tillsynskontrollanterna som att butiken på inga villkor får sälja cigarettlimpor till lägre pris jämfört med styckpriserna. Beskedet till tidningen Livsviktigt från kvalitetssamordnaren på Göteborgs stad om att detta skulle vara ett missförstånd (se artikeln här intill)

◀ **OLIKA TILLÄMPNING.** ”Vi ska följa lagen, självklart, men det verkar vara olika tillämpningar i olika kommuner, med konsekvens att konkurrensen snedvrider”, säger Owe Krook, Ica Kvantum i Lerum.

är ny information för Owe Krook.

– Limpan med cigaretter är självklart inte samma produkt som stycksakerna, de har ju inte ens samma EAN-koder. Att vi inte skulle få sälja cigarettlimpan till ett lägre pris än summan av 10 paket är naturligtvis inget som vi har hittat på – det är ju information som inspektören förmedlat. När mottagaren missuppfattat budskapet – är det alltid sändarens ansvar, avslutar Owe Krook.

Även Ica Kvantum Frölunda i Göteborg upplever att tillsynen ligger på en övernitisk nivå.

– Vi får inte ha någon belysning och allt är på millimetern, det var någon snusdosa där remsan på locket var aningens för bred som vi fick plocka bort direkt. Vi anpassar oss och kan inte göra annat trots att vi vet att skillnaderna är stora jämfört med landet i övrigt, säger Jenny Giza, butikschef.

Hemköp Masthuggstorget i Göteborg fick två tillsynsanteckningar vid den senaste kontrollen.

–Det gällde ledbelysningen i en snuskyl och ramen runt kylen med Lundgrens snus som var några millimeter för tjock. Jag kan tycka att det är lite petigt men det är väl bara att gilla läget, vi kommer inte att

bestrida eller så, säger Andreas Kent, butikschef. Systerbutiken Hemköp Linnégatan har fått snarlika anmärkningar.

”Varje handlare tycker att det här är fel men ingen vågar bestrida ärendena.” Det säger en Ica Supermarket-handlare som vill vara anonym.

– Det är lite oklart vilka konsekvenserna blir om man provar ärendena, man är såklart livrädd att förlora tillståndet.

– Känslan är att det pågår ett medvetet test i Göteborg där man provar att förskjuta gränserna och övertolka lagen, fortsätter Ica-handlaren.

– Att belysning skulle vara otillbörlig marknadsföring är provocerande, särskilt som alla vet att det absoluta

flertalet snuskylar i övriga riket är belysta, likabehandlingen är satt ur spel, enligt Ica-handlaren.

– Alla övriga hyllor i butiken är belysta, är det marknadsföring? Belysningen är till för att kunden ska se varan, skillnaden mellan exempelvis Göteborgs rapé eller Göteborgs rapé lingon är väldigt liten på förpackningen, som det är nu ser inte kunden skillnaden i kylan och den enda konsekvensen är att det är väldigt svårt att välja rätt vara.

Ica-handlaren hoppas att tillsynen ska provas, men ser att det blir en tuff uppgift för den som eventuellt tar täten.

– Ica kommer inte att driva mitt ärende, jag måste göra det på egen hand i så fall.

Ica-handlaren betonar att han inte har problem med regler som är tydliga och likvärdiga.

– Kommer det exempelvis en lagstiftning som slår fast att varorna endast får säljas bakom disk eller liknande så är det helt okej för mig, så länge det är tydligt och lika för alla.

Ica Kvantum Focus hade besök av tillsynskontrollanter precis innan en stor ombyggnad av förbutiken 2019.

– De hade väldigt mycket synpunkter på bland annat belysning och skyltar, jag upplevde det som lite övernitiskt. Och stödet var svagt när det gällde att planera det nya, jag visade till exempel en skiss på nya cigarettskåpet men beskedet var enbart att ”vi måste se det på plats”, säger Ica-handlare Peter Rundqvist. ■

Göteborgs stad välkomnar en prövning av sina beslut

Tillsynsenheten i Göteborg skulle välkomna en prövning av anmärkningarna mot tobaksåterförsäljarna. ”Det skulle aldrig påverka vår behandling av en enskild butik” säger Jakob Kilner, Göteborgs stad.

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Att butiker upplever att reglerna skiljer sig mellan kommuner kan enligt Jakob Kilner, kvalitetssamordnare på tillståndsenheten i Göteborgs stad, bero på tolkningar av lagtexten men också rena missförstånd.

– Göteborg stads tillståndsenhet stämmer regelbundet av med kollegorna i Stockholm och Malmö för att försäkra oss om att vi inte gör olika bedömningar. Där ser vi faktiskt inte att det finns skillnader, men visst kan lagen tolkas olika bland Sveriges 290 kommuner.

Att handlare som Livsviktigt talat med upplever att de inte får sälja snustockar och cigarettlimpor till priser som blir lägre per dosa och paket bygger på ett missförstånd, enligt Jakob Kilner.

– Tobakslagen reglerar inte priserna, det är fri prissättning som gäller så länge man betalar alla skatter förstås. Däremot får man inte marknadsföra prisskillnader mellan volymköp och köp av enstaka förpackningar, exempelvis snusstockar kontra dosor.

Jakob Kilner säger att det går fint att sälja stocken (eller limpan) till ett pris som är lägre per enhet än den enskilda dosan men då ska stockarna ligga på en separat plats, inte ihop med de enskilda produkterna.

– Butiken får heller inte marknadsföra det lägre stockpriset eller göra en tydlig prisjämförelse. Butiker som tvingats stänga av belysningen i snuskylen kan dock inte räkna med att få tända den igen.

▲ **MÖRKLAGT.** Tobakstillsynen släckte snuskylen på Hemköp Masthuggstorget, kylan står väl skydd bakom kassan och den betjänas enbart av kassören.

– Vi bedömer att belysningen är ämnad att dra till sig konsumentens uppmärksamhet och därmed bryter det mot förbudet mot marknadsföring av tobak, säger Jakob Kilner.

– Men jag vill verkligen understryka att vi skulle välkomna en prövning av exempelvis en utdelad varning. Och jag kan bedyra att vi aldrig kommer att låta en prövning påverka hur vi bedömer en enskild tobaksåterförsäljare. Inget skulle vara oss mer främmande. ■

Fribeloppet negativt för rekryteringen

I drygt två år, under pandemin, var det så kallade fribeloppet för studenter slopat. Men sedan den 1 juli i år är det återinfört, ett beslut som väntas påverka handelns rekryteringsförmåga.

TEXT: SUSAN BREZELIUS | FOTO: SVENSK HANDEL

Studenter som får studielån och -bidrag har en gräns för hur stor inkomst de får ha vid sidan av studiemedlen. Denna så kallade fribeloppsgräns slopades under pandemin. Tanken var att vården och andra samhällsbärande områden som exempelvis dagligvaruhandeln lättare skulle kunna rekrytera personal under krisen 2020–2021.

Men sedan den 1 juli i år har fribeloppsgränsen återinförts och studenter som extrajobbar måste hålla koll på inkomsttaket för att inte riskera att tappa sina studiemedel.

– Det är trist om unga människor med en fot in på arbetsmarknaden begränsas för att de vill jobba extra under studietiden, säger Henrik

Ekelund, näringspolitisk expert på Svensk Handel.

– Vi vet att var fjärde, var femte yrkesarbetande hade sitt första jobb inom handeln. Studenter är därutöver en viktig rekryteringsbas för butikerna. Där kan unga vuxna starta sin yrkeskarriär och hitta framtida arbetsgivare.

Henrik Ekelund menar att beslutet att återinföra fribeloppsgränsen kan begränsa studenternas vilja att jobba extra vilket i sin tur kan påverka handelns rekryteringsförmåga.

– Svensk Handel jobbar för en sänkning av arbetsgivaravgifterna för unga men även denna regel kan vara ett hinder för att locka unga till branschen, säger Henrik Ekelund. ■

”Försvårar för oss”

Att taket för det så kallade fribeloppet återinförts märks redan på Ica Maxi i Örebro. – Det är svårare att få extrapersonal att hoppa in, säger Ica-handlare Patrik Persson.

TEXT OCH FOTO: SUSAN BREZELIUS

Ica Maxi Universitetet i Örebro ligger som namnet antyder nära såväl universitetet som flera av studentboendena i staden. På lönelistan finns också många studenter som vill ha extrajobb. – Vi har många duktiga medarbetare som pluggar i Örebro och kanske har erfarenhet av butiksjobb från sin hemort. De söker sig till oss i handeln för att få in lite extrapengar, säger Patrik Persson.

– Att fribeloppet återinförts har redan märkts hos oss. Vi har svårare att hitta medarbetare som kan hoppa in med kort varsel på extratimmar, det som studenter ofta har möjlighet att göra.

Helst hade Patrik Persson sett att fribeloppet skippats helt. Han menar att det hämmar rekryteringen även långsiktigt när studenterna känner sig tvingade att tacka nej.

Även handlare i Stockholm som Livsviktigt pratat med kritiserar beslutet och undrar bland annat ”varför loven räknas in i beloppsbegränsningen”.

Ica Maxi Högskolan i Halmstad har dock inte märkt av den återinförda bestämmelsen.

– Vi har inte märkt något än så länge. Men vi har flera nyblivna studenter denna höst så det kommer kanske inte att märkas förrän nästa år, säger Ica-handlare Helene Hillarp. ■

▼ PATRIK PERSSON, handlare, Örebro.

KPI-smockan på hyresmarknaden

När hyresavtalen justeras utifrån den galopperande inflationen och KPI, väntar dramatiska höjningar av bashyrorna. – Det är så klart väldigt oroande med tanke på att handlarna redan tampas med stigande driftskostnader för övrigt, säger Tobias Thind Tornkvist, hyresrättsexpert på Svensk Handel Juridik.

TEXT: MARTIN ROSENGREN FOTO: SVENSK HANDEL

Konsumentprisindex ligger till grund för flertalet indextillägg i hyresavtalen. Mellan 2015 och 2020 blev ökningarna 1,2 procent i snitt. KPI för april 2022 var 6,4 procent, om trenden fortsätter vilket den ser ut att göra, kommer bashyran för de flesta hyresgäster höjas med mellan åtta och tio procent från den 1 januari 2023.

Om man dessutom har indextillägg som justeras varje kvartal i stället för årsvis, kan hyran komma att höjas till orimliga nivåer på bara ett år, varnar Svensk Handel Juridik.

Många indexklausuler stadgar att indextillägget kan höjas men aldrig sänkas vilket innebär att om indextalet minskar erlägger hyresgästen alltjämt samma indextillägg som föregående år.

En sådan klausul kan leda till kraftiga permanenta hyreshöjningar vid svängningar i inflationen, eftersom tillägget baserat på en kortvarig topp i inflationen inte justeras nedåt när inflationen stabiliseras.

– I omkring hälften av fallen går det bara uppåt vilket är den värsta skrivningen man kan sitta på just nu när vi befinner oss på en sådan topp, säger Tobias Thind Tornkvist.

Pågående hyresavtal går det inte att göra särskilt mycket åt eftersom parterna måste vara överens om alla eventuella villkorsändringar. Indexklausuler är något att beakta vid kommande förhandlingar i samband med en villkorsuppsägning. – Det gäller att ha koll på sina hyresavtal och inte missa att säga upp dem i tid om man vill förhandla om villkorsändringar, säger Tobias Thind Tornkvist.

Här är hyresrättsexperten Tobias Thind Tornkvists tips inför kommande förhandlingar:

– Indexklausuler kan utformas på många olika sätt, man kan dela på riskerna genom att förhandla om ett tak för indexhöjningar, viktigast av allt är att indextillägget även bör följa med KPI nedåt.

▲ **INDEXHYROR GER KPI-SMOCKA.** "Läget är oroande, många handlare var redan hårt ansatta efter pandemin och tampas med ökande driftkostnader för övrigt", säger Tobias Thind Tornkvist, hyresrättsexpert på Svensk Handel Juridik.

– Vill man ha säkrare ramar kan man förhandla om en fast höjning i stället för en indexklausul, dilemmat liknar valet mellan fast och rörlig ränta gällande de privata bolånen.

– Betala alltid hyran. Sök dialog med hyresvärden så fort det uppstår problem med betalningen, dialogen är jätteviktig och jag tror att det många gånger finns en förståelse i och med det tuffa läget. Undersök möjligheten att få till en betalningsplan, anstånd eller rabatter.

– Medlemmar i Svensk Handel kan kontakta mig för rådgivning i samband med förhandling och om utformningen av enskilda skrivelser i hyresavtalet, säger Tobias Thind Tornkvist. ■

Avsändare:

livsmedels
HANDLARNA
Regeringsgatan 60 · 103 29 Stockholm

Lena Engström
Ellens Grafisk form & Produktion
Trefasgatan 3
721 30 Västerås

A Posttidning
Ej retur

[MEDLEMSINFORMATION]

Sök pengar från Stickans fond!

Du som handlare eller butiksanställd har möjlighet att söka pengar ur Stickans fond. Möjligheten gäller inte bara handlare, utan även handlares barn, samt butiksanställda.

Livsmedelshandlarna är sedan 1936 förvaltare av stiftelsen Stickan som är en understödsfond till Solstickan.

Syftet med Stickan är att hjälpa gamla, sjuka och andra behövande som har anknytning till livsmedelshandeln i Sverige. Antingen som ägare eller före detta ägare, anställd eller före detta anställd samt minderåriga barn och efterlevande till dessa. Även butiksmedarbetare som arbetat deltid kan söka.

För mer detaljerad information om vilka som kan söka pengar ur stiftelsen se Stickans stadgar, paragraf fyra, i rutan intill.

Om du är intresserad av att söka pengar ur Stickan gör du det genom att skriva och berätta vem du är, vilken koppling du har till livsmedelshandeln i Sverige, samt varför du söker pengar och hur mycket.

Glöm inte att ange ditt namn, din adress och gärna ett telefonnummer som vi kan nå dig på.

Ansökan skickar du sedan till: info@livsmedelshandlarna.se eller till Stiftelsen Stickan, c/o Livsmedelshandlarna, 103 29 Stockholm.

Alla inkomna brev behandlas konfidentiellt och beslut om utbetalningar tas i samband med något av Livsmedelshandlarnas ordinarie styrelsemöten.

Stickans stadgar, §4

Av de medel som stiftelsen erhåller från Stiftelsen Solstickan ska högst 85 % delas ut till de till Sveriges Livsmedelshandlareförbund anslutna länsförbundens understödsfonder eller solstickestiftelser.

Vad som återstår skall förvaltas av stiftelsen för att enligt i dessa stadgar närmare angivna grunder utdelas såsom understöd till behövande gamla och sjuka köpmän eller affärsbiträden, som äro eller varit verksamma inom speceri- och livsmedelsbranschen ävensom till efterlevande make och minderåriga barn till köpman eller affärsbiträde inom nämnda bransch.

Dessa understöd må årligen högst uppgå till det belopp, som enligt § 1 tilldelas stiftelsen från Stiftelsen Solstickan jämte å kapitalet belöpande ränta.

Med köpman förstås härvid person, som är eller varit ägare till eller delägare i detaljaffär, även om densamma drivits i aktieföretagsform.